

VOJENSKÉ ROZHLEDY

ROČNÍK XVIII.

ČÍSLO 1.

LEDEN 1937

ČÁST VŠEOBECNÁ

Redaktor: Plukovník gšt. František Pobunek.

Podplukovník pěch. Frant. Trutnovský:

Obranný boj.¹⁾

I. Nutnost a účel obranného boje.

Útok a obrana jsou dva základní druhy činnosti v každé vojenské operaci, z nichž žádná sama o sobě za dnešní situace k zničení sil nepřátelských nestačí, ale jež se navzájem doplňují, a proto je nutné a výhodné neustále je v prostoru a času kombinovat.

Útočný boj dává rychlé a rozhodné výsledky, ale při dnešní účinnosti a nesnadné neutralisaci zbraní v obraně (členění do hloubky a skrytost) značně, až do rozložení obranného postavení, vyčerpává síly útočníka. Proto může být s úspěchem (jistě a s malými ztrátami) zahájen v daném prostoru teprve tehdy, když jsme získali, soustředili a uspořádali mocnější prostředky než nepřítel, t. j. když jsme nabyli dostatečné všeobecné (celkové) převahy, a může být veden tak dlouho (daleko), pokud tato převaha nad nepřítelem trvá. Je tedy nutné jak před zahájením útoku, tak za jeho provedení získat síly, čas k jejich soustředění a udržet prostor nutný k uspořádání.

Avšak k zahájení útočného boje není vždy třeba a nebude možné mít převahu na celém bojišti (pásmu). Stačí, když skutečnime včas aspoň v rozhodném směru (místě) relativní převahu, ale v dostatečné šíři a co největší. To bude možné, jen když na zbývající části bojiště (pásmu) bude v téže době menší počet sil, schopných udržet potřebný prostor po dobu, než se převaha v rozhodném směru projeví.

Konečně někdy, i když máme převahu, a zvláště když je malá, bude výhodné a nutné napřed opotřebit síly nepřítele a svést je do směru nebo prostoru pro nás výhodného a připravit si tak výhodné podmínky k zahájení útočného boje.

Obranný boj má tu výhodu, že dovoluje dobře a plně využít velké palebné síly zbraní a zesílit jejich výkonnost přípravou palby, vhodným umístěním a skrytím v terénu, a proto může i slabší jednotka udržet anebo zastavit silnějšího nepřítele a tím lacino získat čas anebo

¹⁾ K zpracování tohoto rozboru bylo použito různé literatury cizí, zvláště pak přednášek generála Loiseau: *Le Corps d'Armée dans l'Armée*.

udržet potřebný prostor, opotřebit větší část jeho sil anebo menší část úplně zničit a svést je do určitých směrů různou silou odporů v prostoru do šířky.

Avšak uspořádání jednotky k obrannému boji vždy vyžaduje určitého času a její obranná hodnota trvá, dokud prostředky obrany nejsou zničeny, t. j. dokud nepřítel nemůže uplatnit značnou převahu a zahájit rozhodný boj s jádrem sil. Od té doby je nákladnější než útok a spojena vždy s porážkou, není-li včas, t. j. před rozhodným bojem zahájen útok.

Je-li tedy útočný boj hlavním a proto stálým a zvláště konečným cílem naší činnosti, je obranný boj pomocným a zvláště přípravným, ale nezbytným a často výhodným prostředkem útočného manévru velitele, s nímž musí být těsně a přímo kombinován.

Prezírání síly obranného boje vedlo často k velkým ztrátám v útoku, přeceňování pak jeho výhod k porážkám. Nesmíme zapomínat na rozlehlost dnešních válečků a na malý počet vojsk a materiálu, zvláště na počátku války, pak na stále rostoucí sílu obranného boje a na nutnost velké převahy prostředků k útočnému boji, které si vynucují kombinaci útoku s obranou v témž prostoru v různé době nebo v různém prostoru v téže době stále víc a více, zvláště proti aktivnímu nepříteli (střetný boj). Kombinace útoku s obranou není ničím jiným než starou zásadou o hospodárnosti sil.

Je to manévr mistrů, kteří dovedou vidět, uvážit a směle se rozhodnout — riskovat! Přijaté riziko není tu dobrodružstvím, ale uváženou a vědomě přijatou činností za určitým cílem.

„Každý velitel si musí dobře uvědomit sílu a slabost útoku a obrany a znát podmínky jich užití, neboť jen při účelné kombinaci obou druhů boje může dosíci mocné ofensivní akce v žádaném místě. Tato nutnost nabývá s rostoucím počtem sil a materiálu stále větší důležitosti.“ (Foch.)

„Defensiva je v každém případě nezbytná, neboť požadavky ofensivy neobyčejně stoupily pro vzrůst síly obrany, kombinující sílu palby s polním opevněním. Útočit stále a všude, jak to bylo heslem před světovou válkou, je neproveditelné. Proto ať má útočný boj jakýkoli ráz mohutnosti a prudkosti, vždy bude nutné přijmout dočasně v některých místech boj obranný.“ (Gen. Duffour.)

Závěr. Obranný boj bude oprávněn (nutný), když pro všeobecnou slabost sil, jejich nepřipravenost (nehotovost) anebo nevýhodnou situaci, vyplývající z nevýhodného položení sil vzhledem k nepříteli nebo pro terénní překážky nebude možno zahájit nebo vést útočný boj vůbec anebo když pro nedostatek sil k útoku v celém pásmu nebo pro bezpečné dosažení rozhodného výsledku bude nutno zahájit nebo provádět útočný boj jen v prostoru úměrném počtu sil k útoku. Jinak není oprávněn, ale je možné a často výhodné, i když máme převahu, dočasně ho využít vždy, když chceme a můžeme nepřítele více opotřebit, abychom měli bezpečnější převahu, nebo když chceme a můžeme nepřítele oklamat, svést do žádoucího směru nebo prostoru a připravit si tak lepší podmínky k zahájení ofensivy; to vše bude zvláště výhodné tehdy, když poměr sil bude stejný nebo nejistý, nepřítel bude aktivní (útočný) a terén značně bude nás v obranném boji podporovat.

Účelem obranného boje všeobecně bude:

a) získat síly k nabytí všeobecné převahy opotřebováním sil nepřátelských pro pozdější zahájení útoku v témž prostoru nebo ušetřit

síly k nabytí relativní převahy pro současný útok v jiném prostoru, když jsme k tomu nedostatkem sil přinuceni; konečně zlepšit poměr sil a podmínky jejich užití k útoku, když si nejsme převahou sil jisti nebo když je tato převaha malá a terén je výhodný k obraně, ale méně výhodný k útoku;

b) získat čas, nutný k nabytí a soustředění dostatečného počtu sil a uspořádání jejich k útočnému boji v celém pásmu nebo jeho části v čele nebo na bocích a čas nutný k pasivním neb aktivním opatřením k zmenšení ztrát během příprav k útočnému boji;

c) udržet zvolený, dobytý nebo vnucený prostor nutný k soustředění a uspořádání (rozvinutí) sil a k výhodnému jejich užití k útoku v celém pásmu neb aspoň v části pásma vpředu nebo na bocích, a to před zahájením útoku, za jeho provedení a po jeho neúspěšném skončení; pak udržet prostor nutný k nabytí nebo zesílení sil a chránící je před opotřebením anebo zničením.

Získání času a udržení prostoru je vždy přímým úkolem jednotek vedoucích obranný boj. Jsou vždy dány potřebami (požadavky) útočného manévru, aby byla zajištěna veliteli volnost v užití sil k boji podle jeho vůle, t. j. volnost jednání (taktické zajištění) a bezpečnost vojsk (materiální zajištění).

II. Koncepce obranného boje.

V obranném boji jde tedy vždy o získání určitého počtu sil, času a prostoru. Tyto tři složky mají na sebe přímý vliv, t. j. zmenšili se jedna, musí se úměrně zvětšit druhá a naopak. Jejich důležitost není však stále v obranném boji stejná a mění se podle potřeb (požadavků) manévru a situace, t. j. vzájemného poměru sil vlastních a nepřátelských, jejich hotovosti k boji (čas) a položení (prostor).

Podle toho, na čem v dané situaci více záleží (větší zájem buď o získání sil nebo času nebo prostoru), t. j. o jaký účel mi běží v dané situaci a jak velký počet sil z celkového počtu k dispozici musím nebo mohu obětovat (ztratit), mění se ráz (intensita) manévru právě tak jako za útočného boje, což označujeme slovy obrana, ústupový boj²⁾, ústup³⁾.

1. Definování druhů boje.

a) Obrana.

Musím-li (úkol) nebo chci-li (úmysl) udržet dané postavení, musím na ně zasaditi (obětovat) tolik sil, kolik je třeba k zastavení (zničení) sil nepřátelských, zjištěných anebo předpokládaných v dotčeném pásmu; daný prostor pak budu mít tak dlouho, pokud poměr sil při nepřátelském útoku bude zachován.

Jde tu o rozvinutí a užití všech sil k boji v jednom úzkém prostoru (postavení) proti všem silám, které mohou do něho zasáhnout, t. j. o přijetí rozhodného boje (bitvy), v němž se rozvinuté jednotky brání na místě až do zničení a všech záloh se užívá k živění boje, k přehrazení postupu a k obnovení celistvosti postavení (podnikají protiútok) až do konečného rozhodnutí, dokud nepřítel nepřestane útočit nebo dokud nejsme zničení. V tomto údobí boje, zvaném obrana, může dojít k zničení sil nepřátelských, ale může také být spojeno se zničením sil vlastních, v kaž-

²⁾ Místo tohoto názvu by bylo také vhodné použít slova kryt.

³⁾ Místo tohoto názvu by bylo také vhodné použít slova ostraha.

dém případě s velkým opotřebením sil obou stran. Proto se k ní rozhodneme a nařídíme ji, jen když musíme, a normálně, když můžeme obětovat všechny síly neb aspoň tolik sil vzhledem k síle nepřítele a terénu, že mohou udržet celistvost postavení aspoň do té doby, než je můžeme zesílit novými jednotkami, když je tedy přijaté riziko oprávněno, t. j. je větší naděje na úspěch než na porážku. To je obvyčejně tehdy, když síly k obraně v normálním terénu jsou v poměru 2:3 k nepříteli. S menšími silami můžeme se bránit (nařídít obranu) s dobrým svědomím, jen když tyto obětované části mohou přinést velké a nezbytné výsledky.

b) Ústupový boj.

Musím-li nebo chci-li v daném směru v čele nebo na boku především získat čas a jen rozložit nebo více méně opotřebit síly nepřítele, získat více méně spolehlivé zprávy o něm, svést ho a upoutat v určitém směru, musím (mohu) zasadit na něj tolik sil, kolik je třeba k zpoždění (rozložení) jeho sil; výsledky budou tím větší, čím větší síly mohu na to obětovat (vydat) a čím déle mohu tuto činnost provádět, t. j. čím větší prostor budu moci ztratit.

Jde tu o rozvinutí a užití asi poloviny sil pěchoty, ale všeho dělostřelectva a hojně střeliva k boji na jednom anebo několika postupných postaveních do hloubky předem připravených k obraně. Každé určené postavení se brání jen dočasně, nejpozději až do svého rozložení; druhá polovina sil je ve vyčkávacím postavení v záloze; pak přejímá boj nebo kryje odpoutání.

Jde tu o zahajovací boj nebo o řadu postupných zahajovacích bojů obranného rázu (viz Polní řád), vedených střídavě polovinou nebo větší částí sil dělostřelectva na široké frontě proti předvojovým silám nepřítele (průzkumné orgány, zajišťovací oddíly, podle okolností zesílenými částmi gros) po dobu jejich útoku, tedy nejpozději až do rozvinutí a vyražení gros sil nepřítele k útoku, které mohou do tohoto prostoru zasáhnout. Pak před upoutáním anebo po upoutání předvojovými částmi (podle úkolu), ale nikdy ne valným vojem, následuje odpoutání a přesun (ústup) bojujícího sledu do nového prostoru (postavení) k dalšímu boji, kdežto sled ve vyčkávacím postavení (v záloze) přejímá boj nebo kryje odpoutání.

V tomto údobí boje, zvaném ústupový boj, může dojít k většímu nebo menšímu rozložení (částečnému zničení) sil nepřátelských, ale i vlastních; obvyčejně však k mnohem většímu opotřebení sil nepřátelských než vlastních, neboť obránce má možnost zvolit si nejvýhodnější bojiště a připravit se a využít plně účinků zbraní bez většího nebezpečí, že budou zničeny, tedy až do zahájení rozhodného boje, kdy obrana začíná pozbývat počátečních výhod před útokem, t. j. začíná být dražší.

Proto ho využijeme vždy, když zjistíme, ať před bojem anebo za boje, že jsme tak slabí, že nemůžeme čelit útočícímu nepříteli, ale máme za sebou větší a výhodný prostor k dočasné obraně, takže můžeme značně opotřebit síly nepřítele a nabýt převahy v určité době (francouzská armáda r. 1914, německá armáda západně od Visly v říjnu 1914), zvláště pak, když potřebujeme získat čas k dokončení soustředění zbývající části sil, k jejich zesílení nebo k jejich uspořádání pro manévr ve zvoleném prostoru a době. Někdy ho využijeme s výhodou, i když jsme dosti silní, ale ne-

máme přesných zpráv o nepříteli a chceme získat příznivější podmínky k zahájení nebo vedení boje: svést nepřítele do příznivého bojiště k svedení bitvy nebo do výhodného směru, abychom ho mohli napadnout do citlivého místa (boku) — německá armáda v Lotrinsku r. 1914.

Je-li tento boj dobře chápán a obratně veden, může prokázat velké služby; jeho ofensivní ráz se projevuje za útoku výpady s omezenými cíli na místech, kde neútočíme (diverse), k oklamání a upoutání sil nepřítele.

c) Ústup.

Musím-li nebo chci-li v daném směru v čele nebo na boku zachránit gros sil před neúměrnými ztrátami (úkol je skončen) nebo dokonce zničením, soustředit a uspořádat je k dalšímu boji (volnost jednání) a získat lepší podmínky materiální (získat posily z týlu, výhodnějším terénem (zářez), zkrácením fronty (německý ústup r. 1917), musím se zříci prostoru a nasadit jen tolik sil, kolik je třeba k získání času vzhledem k možností nepřítele; čas bude tím větší, čím pustím za stejných podmínek větší prostor.

Jde tu o rozvinutí a užití části sil (asi $\frac{1}{3}$) k boji (zajištění) a shromáždění gros sil do vyčkávacího postavení a jeho přesun více méně velký do jiného prostoru, t. j. o odpoutání gros sil v přibližovacích tvarech za nejmenších ztrát a jeho rychlý a nerušený ústup (v pochodových tvarech) a jeho uspořádání k dalšímu boji, tedy o vyhnutí se s gros sil boji vůbec, avšak zajištěný zadními voji, které se dočasně brání na místě až do odpoutání a pak ustoupí bez boje nebo vedou ústupový boj po vytčených osách, aby vytyčily postup nepřítele, opotřebily jej a získaly čas v mezích možnosti, výjimečně se i brání a obětují. V tomto údobí, zvaném ústup, usilujeme o nejmenší opotřebení sil vlastních, ale i nepřátelských. Rozhodujeme se k činu:

a) když jsme před zahájením boje s jistotou zjistili tak velkou převahu nepřítele nebo jsme se octli vlivem sousedů ať v celém anebo v části pásma v tak nevýhodné situaci (obklíčení), že hrozí jisté zničení nebo ztráty neúměrné výsledkům, nebo můžeme bezpečně a včas zaujmout lepší připravené postavení a nepřítele překvapit útokem neb obranou;

b) když jsme během boje sice odrazili nepřítele, ale utrpěli jsme velké ztráty; nebo jsme se octli v nepříznivé situaci (průraz, obchvat) a nemáme již žádných vojsk vůbec nebo je máme daleko, abychom je nahradili, přehradili mezery, takže by zbývající jednotky v novém útoku byly zničeny nebo utrpěly velké ztráty;

c) konečně, když jsme dosáhli zamýšlených výsledků a další setrvání na místě by bylo spojeno jen se ztrátami a síly ty nutně potřebujeme.

Z tohoto stručného rozboru jednotlivých druhů manévru vidíme, že je to účel, o který nám jde v té oné době, a velikost sil, které jsme se rozhodli nebo které jsme musili zasadit a event. ztratit (velikost risika) a činnost jejich větší části, které nám charakterisují jednotlivé druhy obranného boje a dovolují volit přiléhavé názvy: 1) o b r a n a — boj především o p r o s t o r, všechny síly riskujeme pro něj obětovat, jde tu jen o o d p o r, proto název obrana; 2) ú s t u p o v ý b o j — boj především o č a s, pro nějž obětujeme jen část sil a část prostoru; tu se odpor (boj) střídá s ústupem, proto název ústupový boj; 3) ú s t u p — snaha o uchování s i l, proto jich co nejméně obětujeme a zato větší prostor dáme, gros sil se přesunuje a jen část odporuje, proto název ústup.

2. Volba druhu obranného manévru do hloubky a jeho materialisování v terénu pomocí postavení.

K obrannému boji ať již ve směru čelním anebo bočním, v celém operačním pásmu nebo v jeho části rozhodujeme se proto, že jsme slabí a že chceme získat (ušetřit) síly. Proto vlastně obranná bitva (rozhodný boj v jednom omezeném prostoru), která vyžaduje velkého počtu sil a je spojena s velkým jich opotřebováním a ztrátou, je v rozporu s oprávněností a účelem obranného boje vůbec, neboť se přiči hospodárnosti sil a často není ani možná pro jejich nedostatek, zvláště když vedeme útočný boj v jiném prostoru v téže době.

Bude tedy na místě rozhodnout se k obraně jen tehdy, kde bude nutné udržet prostor buď z důvodů materiálních (zabránit nepříteli zmocnit se zdrojů a vojsk nebo účinně je poškozovat) nebo operačních (zahájení ofensivy za výhodných podmínek, zvětšujících sílu útoku (terénní podmínky) nebo účinek manévru (překvapení — situační podmínky). Pak se k ní rozhodneme tehdy, když s hlediska materiálního a morálního bude možná, t. j. když budeme moci vzhledem k zjištěné nebo předpokládané velikosti sil nepřítelů a k době jeho útoku, zasadit tolik sil a mít tolik času k přípravě obrany, že budou moci bezpečně čelit těmto silám nepřítelů a udržet daný prostor po žádoucí dobu.

Ústupový boj (zahajovací boje obranného rázu, vedené ve větším prostoru) vyžaduje menšího počtu sil a je spojen s menším jich opotřebováním, ale obvykle s velkým opotřebováním nepřítelů, takže není v tak velkém rozporu s účelem obranného boje a lze jej provádět i s menším počtem sil, kterými vždy budeme disponovat, bez nebezpečí, že budou ztraceny. Proto využijeme jeho výhod vždy tam, kde můžeme ztratit určitý prostor bez nebezpečí škod materiálních a operačních nebo s ním musíme počítati (ztráta terénu) a dovolit jej tam, kde nemůžeme vzhledem k možnostem nepřítelů a k době jeho útoku zasadit úměrný počet sil a včas se připravit k obraně, ale kde potřebujeme a můžeme ještě získat dostatečný čas ve větším prostoru a způsobit nepříteli velké ztráty.

Ústup [zajištěný to pochod (pohyb) nazpátek ve velkém prostoru] vyžaduje minimum sil s nejmenším opotřebením, ale velkou ztrátou terénu, takže není v rozporu s účelem obranného boje vůbec, a proto se k němu rozhodneme tam, kde můžeme bez nebezpečí ztratit rázem velký prostor nebo jej musíme ztratit, protože nemáme dostatek sil k odporu ani času k přípravě a nechceme je zbytečně opotřebovávat anebo ničit, protože získáváme dost času a volnosti jednání prostorem.

Rozhodnutí k tomu neb onomu druhu manévru bude materialisováno v terénu určením jednoho nebo několika obranných postavení, t. j. pásů terénu více méně hlubokých, obsazených vojskem, jejichž přední okraj, zvaný pásmo hlavního odporu, označuje místa, před nimiž musí být nepřítel zastaven. Je to tedy místo hlavního odporu, jež se určuje se zřetelem k místům, na něž chceme rozvinouti hlavní palebnou překradu, která má nepřítelů zastavit. Zadní okraj postavení, tak zvané zachytné pásmo, vyznačuje poslední místo; je to jakési zajištění pro případ nehody, které provádějí jednotky předem anebo během boje za touto čarou umístěné.

Při volbě obranného postavení v kterémkoli druhu manévru budeme vždy usilovat, aby boj mohl být sveden s nejmenším počtem

a opotřebováním sil, t. j. za výhodných podmínek pro nás a nevýhodných pro nepřítele. Je to stále myšlenka šetření silami, která ovládá každý druh manévru.

Za tím účelem budeme je všeobecně volit v prostoru, jehož zadní hranice jsou dány materiálními a operačními potřebami (úkol) a přední hranice vzdálenosti nepřítele (nepřítel). Obvykle volíme obranné postavení co nejbližší k nepříteli, abychom mohli ztratit terén, ale posuneme je jen tak daleko, abychom ho mohli včas dosíci, měli dostatek času k přípravě a nebyli nepřitelem rušení. Jindy zase raději terén pustíme, abychom zkrátili pásmo k obsazení, ušetřili vojska zbytečných ztrát, získali volnost a čas k náležité přípravě a mohli včas zjistit směr nepřátelského náporu, t. j. aby se zajišťovací systém mohl uplatnit.

V takto vymezeném prostoru zvolíme pak vzhledem k terénu takové obranné postavení, které bude mít co nejvíce pasivních pásem, aby se ušetřilo sil při obsazení, jež bude mít dobré pozorovatelný, před kterými bude dostatečně velký a přehledný terén a přírodní překážka nebo ji bude možno zesílit, aby se mohla dobře využívat a zvýšit palebná síla všech zbraní a tím i větší odolnost anebo zmenšit počet sil, pak takové postavení, v němž bude možno jednotky dobře skrýt a ukryt, aby je nepřítel nemohl tak snadno zjistit a zničit za útoku, neboť obrana bude trvat jen potud, pokud zbraně a vojsko je obsluhující nebudou zničeny. Aby bylo možné boj živit, pak manévrovat zálohami, včas a beze ztrát jej přerušit, musíme vždy mít četné dobré a skryté cesty v týlu.

Vzhledem k nepříteli pak zvolíme obranné postavení v takovém terénu, jenž mu nedovoluje nebo ho omezuje v rozvinutí jeho početní a materiální převahy, ztěžuje mu uchránit jeho síly před pozorováním a palbou a zvýšit účinnost jejich zbraní, zvláště dělostřelectva, t. j. horší terén k přípravě a k provedení útoku (pozorování a palbě), jeho živění a manévrování, zvláště do našeho boku.

Ale vždy to musí být postavení, na které nepřítel musí útočit, neboť jinak by jeho obsazení bylo plýtváním sil.

Tím jsme si vymezili vlastnosti obranného bitevního pole (u armády) nebo bojiště (u divise), na jehož volbu má tedy vliv nejprve úkol, t. j. prostor daný k dispozici, který určuje možné zadní hranice odporu, pak nepřítel, t. j. jeho vzdálenost a dobu hotovosti, které nám určují možné přední hranice. V těchto mezích pak se volí obranné postavení podle terénu tak, aby bylo možno dosíci největší úspory sil s největší výkonností.

Položení a tvar obranného postavení bude určen jednak se zřetelem k zamýšlenému směru útočného manévru, jednak k možnosti nepřátelského manévru. Podle toho budeme mít postavení čelní, příčná (příčky) nebo boční.

Počet obranných postavení závisí na druhu manévru a na prostoru, který je k dispozici. V obraně se určuje a bojuje jen o jedno obranné postavení, ale velitel armády a sboru, někdy i velitel divise operující v jisté nezávislosti vždy předvidá a dá vytyčit ještě druhé obranné postavení pro případ neúspěchu; je to zajišťovací postavení. V ústupovém boji (krytu) rozhoduje o počtu postavení čas k získání, prostor k dispozici a prostředky, ale zvláště vhodnost terénu k boji. V ústupu (ostraze) pak velikost prostoru, který pouštíme, a možnost přesunu, nemá-li být ústup gros prozrazen a rušen.

Vzdálenost jednotlivých postavení bude s hlediska koncepce manévru tím větší, čím slabšími silami budeme disponovat vzhledem k nepříteli, neboli čím širší bude operační pásmo při stejném množství prostředků, neboť čím menší odpor můžeme žádat na jednotkách, tím větší musí mít prostor a volnost manévru. Bude se bojovat jen v určitých směrech — boj bude do hloubky decentralisován, t. j. veden podřízenými. Tak s prostředky dostačujícími k obraně budou armádní postavení na vzdálenost 6—10 km, s prostředky dostačujícími ke krytu 7—12 km a za ústupu (ostrahy) na noční etapu 15—18 km.

Rozhodující vliv bude mít vhodnost terénu k obrannému boji a odpoutání, ale zásadně nemá být vzdálenost tak malá, aby dovozovala nepříteli postřelovat dvě postavení většinou jeho dělostřelectva bez přemístění.

3. Volba obranného manévru do šířky a jeho materialisování pásmy a směry.

Jako bude často nutno kombinovat druhy manévru do hloubky, tak bude nutno buď se zřetelem k manévru nebo k nedostatku a šetření sil kombinovat obranu s ústupovým bojem a ústupem do šířky. Tímto způsobem si můžeme připravit výhodné podmínky k manévru — útok do boku a ušetřit značné počty sil tam, kde můžeme ztratit terén bez materiálních neb operačních škod.

Ale i tam, kde vedeme týž druh manévru, bude třeba v zájmu šetření sil pečlivě zhodnotit prostory důležité a nebezpečné a jen na ně soustředit potřebný počet prostředků (palbu), jinde pak dáme jen nezbytné minimum, abychom mohli získat potřebné zálohy.

Toto odstupňování úsilí do šířky vyznačujeme v prostoru pásmy s určením druhu manévru a pro tentýž druh manévru směry úsilí tím způsobem, že vyznačíme důležité prostory v jednom anebo několika postavech do hloubky nebo i mezi nimi.

4. Vymezení jednotlivých druhů manévru v čase.

Když byly stanoveny meze manévru v prostoru, nutno ještě určit jeho meze v čase, t. j. předvídat a předem stanovit délku odporu v jednotlivých postaveních anebo zisk času v prostoru, určeném k obrannému boji.

Délka odporu v různých postaveních anebo zisk času v určeném prostoru za obrany, ústupového boje, ústupu (zadními voji) bude vždy záviset na poměru sil vlastních a nepřátelských a bude tím kratší, čím dané prostředky vzhledem k nepříteli budou menší, t. j. čím větší bude pásmo, které má jednotka obsadit a bránit. Velikost (délka) odporu bude tedy záviset na poměru prostředků k pásmu činnosti neboli na obranné výkonnosti prostředků (možnostech) jednotky.

Podle zkušeností na západní frontě, jak na straně francouzské, tak německé, nemají divise vzdálené na několik kilometrů od nepřítele, tedy v 1. sledu, nikdy takovou obrannou výkonnost, aby jistě udržely obranné postavení (3—4 km pásma pro divisi) po celý den. Proto pokládají Francouzi a Němci za nutné mít pro jeden den rozhodné bitvy obranné na místě dva sledy divisí vzdálených 10—15 km s tou podmínkou, že budou moci být podporovány takovým počtem dělostřelectva jako v útoku.

To jsou zkušenosti z války zákopové. V pohybné válce nebude moci nepřítel nahromadit tolik materiálu ani zjistit tak dobře obránce v posta-

vení, a proto můžeme počítat, že divise vydrží jeden den, takže záložní divise může být nejdále na jeden den pochodu za obrannou frontou. Musí se vzít v úvahu, že nepřítel ve válce pohybné nejen nemá prostředky tak rychle soustředěné, ale nemá ani dostatek času k získání zpráv, takže zisk časový bude jistě.

Není-li potřebné hustoty a záloh, nutno předvídat ztrátu terénu.

V ústupovém boji nebo v ústupu nutno připočíst k době získané odporem na místě ještě dobu, kterou nepřítel potřebuje k přesunu pod palbou mezi dvěma postaveními, pak k zjednání dotyku, k soustředění a uspořádání prostředků k útoku, zejména dělostřelectva a k dovezení střeliva. Při vzdálenosti 10 km nedojde zpravidla již k útoku nepřítel všemi prostředky téhož dne, kdy vyrazil, neboť může provést jen jednu změnu celé sestavy dělostřelectva.

5. Obranná výkonnost prostředků.

Máme-li se věcně rozhodnout k tomu neb onomu druhu manévru (obraně), ústupovému boji (krytu), ústupu (ostraze), t. j. určit, zda můžeme manévru založit jen na síle odporu palbou, soustředěného v omezeném prostoru na hloubku jednoho postavení, nebo spojit jej s využitím (ztrátou) prostoru, t. j. rozložit (přenášet) sílu odporu na větší prostor do hloubky a dát tak obrannému manévru větší pohyblivost, určit vhodně jeho meze v prostoru, t. j. náležité vzdálenosti mezi postupnými posicemi a jeho meze v čase, t. j. délku trvání odporu na postupných postaveních, pak podle toho rozdělit prostředky a stanovit jejich úkoly, musíme dobře znát obrannou výkonnost daných prostředků. Jinak naše rozhodnutí budou neproveditelná, ztratíme důvěru a morálku podřízených jednotek a zbytečně je opotřebujeme. Sami pak budeme překvapeni událostmi, aniž jim můžeme pro špatné předvídaní (výpočty) čelit.

Je-li v útoku podkladem k určení výkonnosti prostředků (jejich možností) především výkonnost palby dělostřelectva (oddílu), je to v obranné výkonnosti palby pěchoty, a to proto, že její zbraně mají dostatečnou ničivou a umlčovací schopnost proti odkrytým cílům útočníka a mohou pro svou početnost vyvinout největší výkonnost; dělostřelectvo jen prodlužuje, zesiluje a doplňuje palbu pěchoty na nedosažitelných, důležitých a nesnadných místech a jeho celková výkonnost (šířka postřelovaného prostoru) je pro malou početnost (organické prostředky u vyšší jednotky) čtyřikrát menší než pěchoty, takže nemůže mít rozhodující vliv na celkovou obrannou výkonnost vyšší jednotky.

Základní jednotkou pro výpočet nebo odhad obranné výkonnosti vyšší jednotky (divise) je obranná výkonnost praporu, protože je to nejmenší jednotka, která má všechny druhy samočinných zbraní pěchoty, dostává doprovodné zbraně a má spojení s dělostřelectvem, takže má vše, čeho je třeba ke kombinaci rozvrhu palby, pak si může vytvořit zálohu zbraní, nutnou k nahrazení ztrát a k zesílení palby v ohrožených prostorech, takže může manévrovat, a konečně má všechny druhy pojítek, nutné k zajištění velení ve větším prostoru, takže tvoří spojený celek, jehož soudržnost může být zachována i v boji.

Obranná výkonnost praporu a podle něho pak každé vyšší jednotky závisí:

na ničivé a umlčovací účinnosti palby vlastní, t. j. na počtu a technické výkonnosti samočinných zbraní a všech složek, které ji zvětšují nebo zmenšují;

na ničivé a umlčovací účinnosti palby nepřátelské a možnosti včas nahradit vzniklé mezery palby nebo nedostávající se síly palby zálohami.

Má-li být palba účinná, musí být *souvislá*, aby nepřítel nikde nemohl proniknout, *dostatečně hustá*, t. j. mocná, aby jistě nepřítele zničila, a *dostatečně hluboká*, t. j. aby trvala po dobu potřebnou k dosažení účinku.

Souvislost palby je nejdůležitější a nedá se bezpečně nahradit žádnou překážkou; proto má rozhodující vliv na maximální šířku pásma praporu. Hustota a hloubka palby jsou vlastně náhradou nedostávající se ničivosti a rychlosti palby samočinných zbraní, tedy jakýmsi zajištěním anebo zvětšením účinnosti palby a uskutečňují se členěním zbraní do hloubky na újmu členění do šířky.

Ničivost (mohutnost) palby se dá nahradit účinností pasivních pásem, neboť tam nepřítel sotva bude útočit; rychlost palby se dá nahradit přirozenou neb umělou překážkou, která déle zdrží nepřítele pod palbou.

Všeobecně lze říci, že vzhledem k výkonnosti zbraní může být obranné pásmo praporu tím větší, čím více času bude k přípravě plánu palby, čím lepší budou terénní podmínky (pozorovatelný a odkrytý terén) k využití donosnosti a přesnosti zbraní, čím rovnější bude terén k využití rase (výkonnosti) zbraní, čím větší bude počet a síla přirozených neb umělých překážek v pásmu a před pásmem.

Avšak účinek bude trvat tak dlouho, dokud zbraně nebudou zničeny nebo umlčeny. Proto vzhledem k ztrátám (počtu zbraní) bude moci být obranné pásmo tím větší, čím kratší dobu budou zbraně ohroženy (trvání úkolu), čím slabší bude útočník a mít horší terén k palbě a pozorování, čím více času a volnosti (prostoru) bude na skrytí a ukrytí (úprava terénu) zbraní v terénu.

(Přistě dále.)

Julius:

Německá armáda na podzim 1936.

Německo pokračovalo v uplynulém roce nezmenšeným tempem v budování své armády.

Předmětem tohoto článku budou změny v armádě v tomto roce nastalé a nynější její stav.

Pro stručnost nebudu opakovat údaje, uveřejněné ve VR. č. 12/1935, str. 1455/311, doplním je jen, a kde třeba, opravím.

Předem se však chci aspoň letmo zmínit o dvou důležitých událostech, k nimž v tomto roce došlo, t. j. o obsazení Porýní 7. března a zavedení 2leté presenční služby 24. srpna.

O obsazení Porýní a o jeho politických důsledcích bylo psáno dosti. Vojensky vypadalo obsazení Porýní asi takto:

Z přilehlých oblastí bylo vzato několik velitelství pěších a dělostřeleckých pluků, 19 praporů, 13 lehkých i těžkých dělostřeleckých oddílů, dále něco leteckých DPL., ženijních a telegrafních útvarů. V Porýní samém byly útvary Landespolizei, od roku 1933 tam rozložené, přeměněny na pěší pluky. Podle nejruznějších údajů zahraničního tisku můžeme je-